

2246 марта кўрилган

Ислом Нури

Ислом Нури

Ислом Нури

Охират ҳовлиси силсиласи

Шайх Муҳаммад Ҳассон
Ислом Нури таржимаси

Барча ҳамду санолар Аллоҳга хосдир. Биз Унга ҳамд ва истиғфор айтамиз, Ундан ёрдам ва ҳидоят сўраймиз, нафсимизнинг шумлигидан ва амалларимизнинг ёмонлигидан Унинг Ўзидан паноҳ сўраймиз. Аллоҳ ҳидоят қилган кимсани адаштирувчи, адаштирган кимсани ҳидоят қилувчи йўқдир. Мен ягона, шериксиз Аллоҳдан ўзга ҳақ илоҳ йўқ ва Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва саллам Унинг бандаси ва элчисидир деб гувоҳлик бераман.

«Эй мўминлар, Аллоҳдан ҳақ-рост қўрқиши билан қўрқинглар ва факат мусулмон бўлган ҳолларингда дунёдан ўтинглар!» (Оли Имрон: 102).

«Эй инсонлар! Сизларни бир жондан яратган ва ундан жуфтини вужудга келтирган ҳамда у икковидан кўп эркак ва аёлларни тарқатган Роббингиздан қўрқингиз! Яна ораларингиздаги савол-жавобларда ўртага номи солинадиган Аллоҳдан қўрқингиз ва қариндош-уругларингиз (билин ажралиб кетишдан қўрқингиз)! Албатта Аллоҳ устингизда кузатувчи бўлган

зотдир» (Нисо: 1).

«Эй мўминлар, Аллоҳдан қўрқинглар, тўғри сўзни сўзланглар! (Шунда Аллоҳ) ишларингизни ўнглар ва гуноҳларингизни мағфират қилур. Ким Аллоҳга ва Унинг пайғамбарига итоат этса, бас у улуғ баҳтга эришибди» (Аҳзоб: 70, 71).

Сўзларнинг рости Аллоҳнинг Китоби, йўлларнинг яхшиси Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг йўллари, ишларнинг ёмони (динда) янги пайдо қилинганлари, (динда) янги пайдо қилинган барча нарса бидъат, барча бидъат залолат, барча залолат эса жаҳаннамга элтгувчидир.

Аммо баъд...

Аллоҳ йўлидаги дўстларим! Аллоҳнинг тавфиқи билан бугун сизлар билан «Охират ҳовлиси» силсиласидан ўн тўққизинчи сухбат устида ииғилиб турибмиз. Бундан олдинги сухбатимизда мезон-тарози хусусида сўз юритган, ҳисоб-китоб амалларга икрор қилдириш учун, тарозида ўлчаш эса амаллар миқдорини кўрсатиб бериш ва шунга кўра жазо-ю мукофотлар бериш учун бўлишини айтиб ўтган эдик.

Амаллар тарозига қўйилиб, жазо-ю мукофотлар аниқ бўлгач, энди ҳар бир киши учун ўзининг оқибатига юзланиш қолади. Шу ҳолда турилганда Аллоҳ таоло жаҳаннам устига Сирот (йўл) номли бир кўприк ўрнатишга амр этади ва бу кўприк устида мўмин, муваҳҳид ва тақвodor зотлар ажralиб, жаннат сари йўл оладилар, мушрик, кофир ва жиноятчи кимсалар эса жаҳаннамга қулайдилар.

Аллоҳнинг изни билан бугунги сұхбатимиз Сирот мавзусида бўлади.

Одатимизга кўра, вақтдан унумли фойдаланиш учун ушбу мавзудаги сўзимизни қўйидаги бир неча моддаларга бўлиб оламиз:

1. Биринчи: Сирот – жаҳаннам устидаги кўприк ва одамларнинг ундаги аҳволи.
2. Иккинчи: Омонат ва раҳм (қариндошлиқ алоқаси) кўприкнинг икки томонида туриши.
3. Учинчи: Сиротдан охири бўлиб ўтадиган киши ким?
4. Тўртинчи: Нажот борми?

Севикли биродарим, сұхбатимизни жон қулоқ билан тинглашингизни умид қиласман. Зеро, мавзу жуда муҳим мавзулардан. Аллоҳ таолодан сизу бизга ҳисоб кунида, мезон кунида, Сирот кунида Ўзи нажот беришини сўрайман. У бунинг эгаси ва бунга қодирдир.

Биринчи: Сирот - жаҳаннам кўприги ва одамларнинг ундаги аҳволи

Аллоҳ йўлидаги дўстларим! Сирот луғатда тўғри ва ёруғ-оидин йўл маъносини англатади.

Шариат истилоҳига келсак, бу ерда у қиличдан ўткир ва қилдан ингичка кўприк маъносида кўлланилади. «Саҳиҳ Муслим»да Абу Сайд ал-Худрий розияллоҳу анҳу айтганларидек, Сирот – мўминлар унинг устидан юриб, наъим жаннатларига, мушриклар эса жаҳаннамга – нақадар ёмон жой у – ўтишлари учун Аллоҳ жала ва ало жаҳаннам устига қурадиган қилдан ингичка ва қиличдан ўткир кўприкдир.

Аллоҳ таоло айтади: «**Сизлардан ҳар бирингиз унга тушувчиидирсиз. (Бу) Парвардигорингиз (амрига биноан) вожиб**

бўлган ҳукмдир» (Марям: 71).

Имом Абул-Из ал-Ханафий «Таҳовия ақидаси шарҳи»да айтади:
Муфассирлар «Сизлардан ҳар бирингиз унга тушувчиидирсиз» (Марям: 71) оядидаги тушишдан мурод нима экани хусусида ихтилоф қилганлар. Очиқроқ ва қувватлироқ фикр шуки, ундан мурод сирот устидан ўтишдир. Чунки, Аллоҳ таоло айтади: **«Сўнг тақводор бўлган зотларни қутқарумиз ва золим кимсаларни тиз чўккан ҳолларида (жаҳаннамда) қолдирумиз»** (Марям: 72).

Саҳиҳ ҳадисда келганки, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Жоним Кўлида бўлган Зотга қасамки, дараҳт остида байъат берган бирон киши дўзахга тушмайди», дедилар. Ҳафса розияллоҳу анҳо айтадилар: «Шунда мен: «Ё Расулуллоҳ, Аллоҳ: **«Сизлардан ҳар бирингиз унга тушувчиидирсиз»** демаганми?!», дедим. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «Ахир Аллоҳнинг: **«Сўнг тақводор бўлган зотларни қутқарумиз ва золим кимсаларни тиз чўккан ҳолларида (жаҳаннамда) қолдирумиз»**, деганини эшиитмаганмисиз?!», дедилар.

Уламоларнинг мазкур оятда зикр қилинган тушиш маъносида айтган сўзларини шундай жамланадики, дўзахга тушиш икки хил бўлади:

Биринчиси, тушиш – кириш маъносида бўлиб, бу коғир ва мушриклар учундир. Аллоҳ таоло Фиръавн ҳақида айтганидек: **«У (Фиръавн) Киёмат Кунида ўз қавмини бошлаб бориб дўзахга туширур. У тушиладиган энг ёмон жойдир!»** (Худ: 98).

Иккинчиси, Сирот кўпригидан ўтиш маъносида бўлиб, бу тақводор

мўминлар учундир. Аллоҳ таоло улар ҳакида айтганидек: «Сўнг тақвадор бўлган зотларни қутқарурмиз ва золим кимсаларни тиз чўккан ҳолларида (жаҳаннамда) қолдиурмиз».

Менга жон қулоғингизни тутинг, ўз хоҳишларидан сўзламайдиган Содиқ ва Масдуқ зот ўзларига хос бўлган етук, қисқа, гўзал ва пурмаъно пайғамбарона услублари билан Сиротдан ўтиш ҳолатини тасвирлаб берадилар, истасангиз айтишингиз мумкинки, юракларни ёриб юборгудек бу манзарани маҳорат билан чизиб берадилар.

Саҳобалар сўрадилар: «Ё Расулуллоҳ, қиёмат куни Раббимизни кўрамизми?».

Ул зот: **«Ой тўлган кечада ойни ҳеч қандай тўсиқсиз ҳолида (кўришга) шубҳа қиласизларми?», дедилар.** Улар: «Йўқ, ё Расулуллоҳ,», дейишиди. **«Қуёшни булат тўсмаган ҳолатида (кўришга) шубҳа қиласизларми?», дедилар.** Улар яна: «Йўқ», дейишиди. Шунда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: **«Сизлар Ул зотни худди ана шундай кўрасизлар. Қиёмат куни одамлар маҳшаргоҳда жамланадилар. (Аллоҳ таоло:) «Ким нима нарсага сиғинган бўлса, ўшанга эргашсин», дейди.** Улардан кимдир қуёшга эргашади, кимдир ойга эргашади, кимдир тоғутларга эргашади. Бу умматгина қолади, ичиди мунофиқлари ҳам бўлади. Аллоҳ (улар таниганидан бошқача суратда) олдиларига келиб: **«Мен Роббингизман», дейди.** Улар: **«То Роббимиз келгунича бизнинг турар жойимиз шудир. Роббимиз келса, биз уни таниймиз», дейишиади.** Сўнг Аллоҳ (улар танийдиган суратда) олдиларига келиб: **«Мен Роббингизман», дейди.** Улар ҳам: **«Сен бизнинг Роббимиздирсан», дейишиади.** Аллоҳ уларни чорлайди,

жаҳаннам устига Сирот (кўприги) қурилади. Шунда пайғамбарлар ичидан ўз умматлари билан биринчи бўлиб ўтувчиси мен бўламан. У куни пайғамбарлардан ўзга бирор кимса сўз сўзламас. Пайғамбарларнинг у кундаги сўzlари: «Парвардигор, Ўзинг саломат қилгайсан, Парвардигор, Ўзинг саломат қилгайсан» бўлур. Жаҳаннамда саъдон (ўсимлиги) тиконлари мисол чангаклар бордир, - кўрганмисизлар?, деб сўрадилар, Ҳа, дейишгач, сўzlарида давом этдилар: - У чангаклар худди саъдоннинг тиконларига ўхшайди. Лекин уларнинг нақадар катталигини Аллоҳдан ўзга ҳеч ким билмас. (Ўша чангаклар) одамларга амалларига қараб чанг солади. Баъзилар амали сабабли ҳалок қилинади, баъзилар (чангак билан баданлари) тилкаланиб, кейин нажот топади. Қачон, Аллоҳ дўзах аҳлларидан Ўзи истаган кишиларни раҳм қилишни истагандан малоикаларга Аллоҳга ибодат қилувчи бўлган кишиларни дўзахдан чиқаришликка фармон беради. Малоикалар уларни чиқарадилар, уларни сажда изларидан таниб оладилар. Аллоҳ дўзахга сажда изини ейишни ҳаром қилгандир. Улар дўзахдан чиқадилар. Одам боласининг сажда изларидан бошқа барча аъзосини ўт еб битирган бўлади. Улар куйиб кетган ҳолда дўзахдан чиқадилар. Сўнг уларнинг устларидан оби ҳаёт қуйилади. Шунда улар сел лойқасига тушган уруғ қандай униб чиқса, шундай униб-яшнайдилар. Сўнг Аллоҳ бандалар ўртасида ҳукм қилишдан фориғ бўлади...».

Эътибор берган бўлсангиз, ҳадисда қуёшга сифинганлар қуёшга ойга сифинганлар ойга эргашиши, бу уммат эса орасида мунофиқлар ҳам бўлган ҳолда қолиши айтилди.

Мунофиқлар иймон аҳллари билан бирга бориб, мўминлар билан

бирга: «Сен Раббимизсан», дейишади... Улар Аллоҳни алдамоқчи бўлишади! Биласизми, шунда нима бўлади?!

Шу пайт Аллоҳ таоло мавқиф аҳли устига қоп-қоронғи зулмат туширади ва ҳеч ким ёруғликсиз бир қадам ҳам босишга қодир бўлмай қолади.

«Саҳиҳ Муслим»да келган ҳадисда Оиша розияллоҳу анҳо Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламдан: «Ё Расулуллоҳ, Ер бошқа Ерга, осмонлар ўзга осмонларга айланиб қоладиган ҳамда барча одамлар ёлғиз ва қудратли Аллоҳга рӯбарӯ бўладиган Кунда одамлар қаерда бўлади?», деб сўрадилар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: **«Эй Оиша, улар кўприк олдида зулматда бўлишади».**

Бир лафзда: **«Улар Сирот устида бўлишади».**

Аҳмад, Ҳоким, Ибн Ҳиббон ва Ибн Аби Ҳотим ривоят қилган, Албоний саҳиҳ санаган ҳадисда Ибн Масъуд розияллоҳу анҳу айтадилар: **«Улардан баъзиларининг нури тоғдек, баъзиларининг нури хурмо дараҳтидек, баъзиларининг нури тик турган одамдек, баъзиларининг нури бош бармоғида бўлиб, гоҳ ёниб, гўх ўчиб туради. Бу энг нури ози бўлган кишидир. Баъзиларини эса ҳар томондан зулмат ўраб олади»** (Муслим: №315).

Аллоҳ йўлидаги биродарим! Мана бу оятларни тадаббур қилиб кўринг:

«Эй мўминлар, Аллоҳга холис тавба қилинглар, шоядки Парвардигорингиз сизларнинг ёмонлик-гуноҳларингизни

ўчириб, остидан дарёлар оқиб турадиган жаннатларга киритур. У Кунда Аллоҳ пайғамбарни ва у билан бирга иймон келтирган зотларни шарманда қилмас. Уларнинг нурлари олдиларида ва ўнг томонларида юрур. Улар: «Парвардигоро, Ўзинг бизларга нуризни комил қилиб бергин ва бизларни мағфират қилгин. Албатта Сен барча нарсага қодирдирсан», дерлар» (Таҳрим: 8).

«Мўмин ва мўминаларнинг олдиларида ва ўнг томонларида нурлари (яъни қилган яхши амаллари ва номаи аъмоллари йўлларини ёритиб) **кетаётганини кўрадиган Кунни** (эсланг)! (Ўша Кунда уларга дейилур): **«Сизлар учун Бугунги хушхабар — остидан дарёлар оқиб турадиган, (сизлар) мангу қоладиган жаннатлардир. Бу улут баҳтнинг ўзиdir!»** (Хадид: 12).

Қачон мунофиқлар Сиротга яқинлашишга ҳаракат қилишса, Аллоҳ уларнинг нурларини олиб қўяди ёки Заҳҳок айтганларидек, мунофиқларнинг нури ўчиб қолади ва нифоқ аҳли иймон аҳлидан ажралиб қолади. Шунинг учун мўминлар мунофиқларнинг сирот устида нурлари ўчиб қолганини қўришса, қўрқиб, ёмон аҳволга тушиб қилишади. Бу Аллоҳ таолонинг қўйидаги сўзи маъносидир: **«Улар: «Парвардигоро, Ўзинг бизларга нуризни комил қилиб бергин ва бизларни мағфират қилгин. Албатта Сен барча нарсага қодирдирсан», дерлар»** (Таҳрим: 8).

Ўшанда, қоп-қоронғи зулматлар бағрида қолган нифоқ аҳли Сирот устида нурга чулғаниб бораётган иймон аҳлини кўриб, уларга нидо қилишади:

«У Кунда мунофиқ ва мунофиқалар иймон келтирган зотларга: «Бизга қараб туринглар, биз ҳам сизларнинг нурингиздан

озгина олиб фойдаланайлик», десалар, (уларга:) «Ортингларга қайтиб нур истайверинглар», дейилур. Сўнг улар (билан мўминлар)нинг ўртасига дарвозали бир девор урилурки, унинг ичидаги раҳмат—жаннат, ташқарисида - олдида эса азоб — дўзах бўлур. Улар (мўминларга): «Биз (ҳаёти дунёда) сизлар билан бирга эмасмидик», деб нидо қилғанларида, (мўминлар) дерлар: «Ха, (кўринишда биз билан бирга эдинглар), лекин сизлар (мунофиқлик билан) ўзларингизни фитнага дучор қилдинглар ва (бизларга бало-офатлар етишига) кўз тутдинглар ҳамда (Исломнинг ҳақ дин эканлиги тўғрисида) шубҳаландинглар ва то Аллоҳнинг амри (яъни ўлим) келгувича сизларни (ҳали умр узоқ эканлиги, Аллоҳ ҳар қандай гуноҳни кечиб юборавериши каби) хомхаёллар алдади. Сизларни Аллоҳ ҳақида (У зотнинг карами кенг, ҳеч қачон Ўзи яратган бандаларни азобга гирифтор қилмайди, деб) алдовчи (шайтон) алдаб қўйди» (Ҳадид: 13-14).

Улар мўминларга: «Биз ҳам сизлар билан бирга эмасмидик, бирга жумъя ўқирдик, жамоатга ҳозир бўлардик, ғазотларда бирга бўлардик, Арафотда бирга турардик, бошқа ибодатларда ҳам сизлар билан бир қаторда эмасмидик?!», дейишади.

Мўминлар уларга жавобан айтадилар: «Ха, кўринишда сизлар биз билан бирга эдингиз, лекин сизлар ўзингизни фитнага дучор қилдингиз, ҳақ ахлига ва суннат ахлига нисбатан ёмонликларни кутдингиз, қайта тирилиш, тарози, Сирот ва дўзах ҳақида шак-шубҳа қилдингиз, хомхаёллар ва пуч орзу-умидлар сизларни алдаб қўйди ва охир-оқибат шу ҳолатда ўлимга юзландингиз. Мана, энди ушбу ҳақиқатларни ўз кўзингиз билан кўрдингиз, мезонни, сиротни кўрдингиз».

Ислом Нури

Содиқ ва Масдуқ зот (соллаллоҳу алайҳи ва саллам) ҳолатни яна-да аникроқ чизиб берадилар. «Саҳиҳ Муслим»да Абу Саид ал-Худрий розияллоҳу анҳудан ривоят қилинганд ҳадисда у зот айтадилар:

«Ҳатто, фақат Аллоҳга ибодат қилиб ўтган яхши-ёмон кишиларгина қолгач, Роббул оламийн субҳанаҳу ва таоло улар кўрган (яъни, сифатлари орқали билган) суратга яқин бир суратда улар олдига келади ва: «Нимани кутиб турибсизлар? Ҳар бир уммат ўзи сиғинган нарсага эргашади», дейди. Улар: «Эй Раббимиз! Биз бу одамлардан дунёда уларга энг муҳтож бўлиб турганимизда ҳам ажралганмиз ва улар билан бирга бўлмаганмиз», дейдилар. «Мен Раббингизман», дейди. Улар: «Биз сендан Аллоҳга паноҳланамиз, Аллоҳга биронтасини шерик қилмаймиз», дейишади икки ё уч марта. Ҳатто, баъзилари (ҳақдан) бурилиб кетишга яқин бўлади. (Шунда Аллоҳ:) «Сизлар билан Унинг ўртасида сизлар уни таниб оладиган бирон аломат борми?», деб сўрайди. «Ҳа», дейишади. Шунда болдирни очади.

Ўшанда (дунёдалик пайтида) Аллоҳ учун ўз ихтиёри ила сажда қилувчи бўлган бирон киши қолмасдан, Аллоҳ унга сажда қилишига изн беради. Аммо (бировдан) қўрқиб ёки риё қилган ҳолда сажда қилувчи бўлган кишиларнинг орқаларини Аллоҳ бир табақа қилиб қўяди (яъни орқалари қотиб қолади), улар ҳар гал сажда қилмоқчи бўлишганида чалқанчасига йиқилишади.

Кейин бошларини кўтаришса, (Аллоҳ таоло) улар биринчи бор кўришган суратига айланиб қолган бўлади. У: «Мен Раббингизман», дейди, улар ҳам: «Сен Раббимизсан»,

дейишади.

Сўнгра жаҳаннам устига кўприк ўрнатилиб, шафоатга изн берилади. Улар: «Аллоҳим, саломат қилгайсан, омонда қилгайсан», деб айтишади...

«Ё Расулуллоҳ, кўприк нима?», деб сўралди.

У зот дедилар: «Оёқ тойиб кетадиган сирпанчиқ ўриндир. У ерда чангаклар, темир илгаклар ва Нажд ерларида ўсадиган тиканли нарсалар бўлиб, у саъдон дейилади. Мўминлар у ердан кўз очиб юмгунча, чақмоқдек, шамолдек, қушдек ва учқур отлардек тез ўтишади. Бир қисми соғ-саломат ҳолда нажот топади. Яна бир қисми (чангаклар билан) тилиниб, сўнг қўйиб юборилади. Ва яна бир қисмини уюмланиб, жаҳаннамга кулатилади.

Ҳатто, мўминлар дўзахдан халос бўлишгач, жоним Кўлида бўлган Зотга қасамки, сизлардан биронтангиз ҳам (бу дунёда бирор учун) ҳақ талаб қилиб, ўша қиёмат куни мўминлар дўзахдаги биродарларига ёрдам сўраб Аллоҳга ёлворишиларидан кўра қаттиқ ёлвора олмайсиз. Улар: «Эй Раббимиз, улар биз билан бирга рўза тутишарди, намоз ўқишарди, ҳаж қилишарди», дейдилар. Шунда уларга айтилади: «Таниган кишиларингизни чиқаринглар. Уларнинг суратлари дўзахга (таъсир қилиши) ҳаром қилинади». Шунда улар кўп халойиқни у ердан олиб чиқишади, уларнинг болдир ва тиззалари ярмигача олов теккан бўлади.

Мўминлар: «Эй Раббимиз! У ерда Сен бизга (чиқаришга) амр қилган кишилардан биронта ҳам қолмади», деб айтишади.

Уларга: «Қайтинглар, кимнинг қалбидан динор мисқолича яхшилик борлигини топсангиз, уларни ҳам чиқаринглар», дейди. Шунда улар яна кўп одамларни олиб чиқишиади. Сўнгра улар: «Эй Раббимиз! Бизларга буюрган кишиларингдан ҳеч бир кишини у ерда қолдирмадик», дейишади. Уларга: «Қайтинглар, кимнинг қалбидан ярим динор мисқолича яхшилик борлигини топсангиз, уларни ҳам чиқаринглар», дейди. Шунда улар яна кўп одамларни олиб чиқишиади. Сўнгра улар яна: «Эй Раббимиз! Бизларга буюрган кишиларингдан бирон кишини у ерда қолдирмадик», дейишади. Уларга: «Қайтинглар, кимнинг қалбидан зарра мисқолича яхшилик борлигини топсангиз, уларни ҳам чиқаринглар», дейди. Шунда улар яна кўп одамларни олиб чиқишиади. Сўнгра улар: «Эй Раббимиз! Биз у ерда биронта ҳам яхшилик (эгаси)ни қолдирмадик», дейишади.

Абу Саид айтар эдилар: «Агар бу ҳадис билан мени тасдиқламасангиз, мана бу оятни ўқинглар: «Шубҳасиз, Аллоҳ бирорга бир зарра вазнича зулм қилмас. Агар заррача яхшилик бўлса, уни бир неча баробар қилур ва ўз хузуридан улуғ ажр ато қилур» (Нисо: 40)».

«Аллоҳ таоло: «Фаришталар, пайғамбарлар ва мўминлар шафоат қилишди, фақат раҳм қилувчиларнинг энг раҳмлисигина қолди», дейди-да, дўзахдан бир сиқимни сиқимлаб олиб, ундан ҳеч яхшилик қилмаган, куйиб кўмирга айланиб кетган бир қавмни чиқаради. Уларни жаннат бўсағасидаги «ҳаёт анҳори» деб номланувчи бир анҳорга ташлайди. Улар у ердан худди сел лойқасида уруғ униб чиққани каби униб чиқишиади. Кўргансизлар-ку, (сел лойқасидаги ўша уруғ) бирон тошга ё дараҳт ёнида бўлса, қуёшга қарагани

сарғиш ва кўқимтири бўлиб, сояга қарагани оппок бўлиб унади».

Шунда саҳобалар: «Ё Расулуллоҳ, сиз худди дала-даштларда қўй боқиб юрган одамдек (тасвирлаб бердингиз)», дейишди.

У зот сўзларида давом этдилар: **«Улар марвариддек (товланиб), бўйинларида тақинчоқлар бўлган ҳолда чиқишиади. Жаннат аҳли уларни бирон амал қилишмаган ва бирон яхшилик тақдим қилишмаган ҳолларида Аллоҳ таоло жаннатга киритган «Раҳмоннинг озод этган қуллари», деб танишиади. Кейин Аллоҳ: «Жаннатга киринглар, нимани кўрсангизлар, ўша нарса сизларга», дейди. Улар: «Эй Раббимиз, оламдаги ҳеч кимга бермаган нарсангни бизга ато қилдинг», дейишади. Шунда У: «Сизларга Менинг ҳузуримда бундан ҳам афзал нарса бор», дейди. Улар: «Эй Раббимиз, бундан кўра ҳам афзалроқ нима бор?!», дейишади. У: «Менинг розилигим, бундан кейин сизларга ҳеч қачон ғазаб қилмайман», дейди».** (Муттафакун алайх, Бухорий: №7439, Муслим: №183, Насоий: 8/112, 113).

Аллоҳу акбар.. Иззат эгаси бўлган Раббимга қасамки, худди кўз билан кўриб тургандек ва шунинг ичида яшаб тургандек тасвирлаб бердилар.. Нега ҳам шундай бўлмасин?! Аллоҳ таоло томонидан жавомиул-калим (лафзи оз бўлса-да, пурмаъно сўзлар) берилган зот буни баён қилмоқдалар!!

Мусулмон биродар! Аллоҳ ҳаққи, юракларни ёриб юборгудек бу кўринишларни яхшилаб тадаббур қилинг-а... Сирот устидасиз.. Ёнверингизда одамлар.. Кимдир кўз-очиб юмгунча ўтиб кетмоқда.. Кимдир яшиндек ўтиб кетмоқда.. Яна кимдир күшдек учиб ўтиб кетмоқда.. Айримлар эса Сирот устида судралиб бормоқда..

Баъзиларини чангаклар илиб олиб, жаҳаннамга улоқтирумокда..

Шеър мазмуни: Нафсим тавба қилишдан бош тортди, энди бандалар
Зул-жалол хузурида турганида ҳолим не кечар..

Қабрларидан гандираклаб, тоғдек гуноҳлар остида чиқиб
келишганида..

Сирот тикилган, ундан ўтмоқ даркор..

Баъзилар ундан қуламоқда, баъзилар эса Адн боғларига ўтиб
кетмоқда..

Раҳмон уларга дейди: Гуноҳларингни кечирдим эй бандам, парво
қилма..

Иккинчи: Омонат ва раҳм (қариндошлиқ) кўприкнинг икки томонида туриши

Аллоҳга қасамки, бу ҳам юракни ёргудек оғир кўринишидир.

«Саҳиҳ Муслим»да Ҳузайфа ибн ал-Ямон розияллоҳу анхудан ривоят
қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам
айтганлар: **«Омонат ва раҳм (қариндошлиқ) Сиротнинг икки
четига юборилади».**

Имом Нававий ушбу ҳадис шарҳида айтади: «Омонат ва раҳмни
Сиротнинг икки четига юборилиши Сиротдан ўтаётган ҳар бир
кишидан ўз ҳаққини талаб қилиб олиши учундир».

Бу эса бу иккисининг Парвардигор наздида қадри нақадар баланд
эканига далил бўлади. Омонат – осмонлару ер уни кўтаришга журъат
қилмаган ва инсон уни ўз зиммасига олган оғир юkdir.

Аллоҳ таоло айтади: **«Албатта Биз бу омонатни** (яъни шариати
Исломийядаги тоат-ибодатларни) **осмонларга, ерга ва тоғу**

тошларга кўндаланг қилган эдик, улар уни кўтаришдан бош тортдилар ва ундан қўрқдилар. Инсон эса уни ўз зиммасига олди. Дарҳақиқат у (ўзига) зулм қилувчи ва нодон эди (яъни бу омонатнинг нақадар вазмин юк эканлигини бутун коинот билди ва уни кўтаришга қурби етмаслигини сезди, аммо инсон ўзи билмаган ҳолда ўта мушкул вазифани ўз зиммасига олди)» (Аҳзоб: 72).

Омонат маъносини биласизми?

Ибн Аббос розияллоҳу анҳумо айтадилар: «Омонат – Аллоҳ бандаларига фарз қилган фарзлардир».

Абул-Олия айтадилар: «Омонат – бандаларга буюрилган ва қайтарилган ишлардир».

Ҳасан айтадилар, бу кишининг сўzlари энг балоғатли сўздир: «Омонат – диндир, диннинг ҳаммаси омонатдир»

Ибодат ҳамма турлари билан – намоз, закот, рўза, ҳаж омонатдир, жасадингизнинг барча аъзолари омонатдир, мансабу курсингиз омонатдир, қўлингиздаги мол-мулк омонатдир, аёлингиз ва болаларингиз омонатдир, илм омонатдир, олимга шогирдлари омонатдир. Аллоҳ таоло сизу бизни омонатга хиёнат қилишдан огоҳлантирган. Аллоҳ таоло айтади: «**Эй мўминлар, Аллоҳ ва Унинг пайғамбариға хиёнат қилмангиз ва билган ҳолингизда сизларга ишониб берилган нарсаларга** (яъни, динга ва бошқа ҳар қандай омонатларга) **хиёнат қилмангиз!**» (Анфол: 27).

«Саҳиҳул Бухорий»да Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам бир мажлисда қавмга

ҳадис айтиб турганларида бир аъробий келиб: «Қиёмат қачон?» деб сўради. Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам сўзлашда давом этдилар. Қавмнинг баъзилари: «(Аъробийнинг) гапини эшийтдилар-у, унинг айтган сўзини ёқтирмадилар» дейишиди. Баъзилари эса: «Йўқ, эшийтмадилар» дейишиди. Сўзларини тугатгач: **«Қиёмат ҳақида сўровчи қани?»**, дедилар. «Менман, ё Расулulloҳ» деди. (У зот:) **«Омонат зое қилинса, қиёматни кутавер»**, дедилар. «Уни зое қилиш қандай бўлади?», деди. **«Ишни ўз эгасидан бошқага топширилса, қиёматни кутавер»**, дедилар (Бухорий: №59).

Қасамки, иш ўз эгасидан бошқаларга топшириб қўйилди, арзимас ва беқадр кимсалар иш бошига миниб олиб, рувайбизалар оғизларини тўлдириб сўзламоқда. Аҳмад «Муснад»ида, Ҳоким «Мустадрак»ида Абу Ҳурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилган, Албоний «Саҳихулжомиъ»да саҳиҳ санаган ҳадисда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **«Ҳали одамларга шундай алдамчи замонлар келадики, унда ёлғончининг гапини рост деб кўрилади, ростгўйни ёлғончига чиқарилади, хиёнатчига омонат қўйилади, омонатдор хиёнатчига чиқарилади, унда рувайбиза гапдонлик қиласди»**, дедилар. «Ё Расулulloҳ, рувайбиза ким?», деб сўралди. **«Қадрсиз одам, - бир лафзда «ақлсиз одам» - омманинг ишига тааллукли гапларни гапиради»**, деб жавоб бердилар.

Хозирда бизлар рувайбизаларнинг омманинг ишигагина эмас, балки динга тааллукли бўлган муҳим ишларда ҳам гапдонлик қилаётганига гувоҳ бўлмоқдамиз. Ва ла ҳавла ва ла қуввата илла биллаҳ. Қўйларини бўридан қўрир асли қўйчивон,
Кўй додига ким етар гар бўри бўлса чўпон?!

Диннинг ҳаммаси омонатdir, Аллоҳ таоло хиёнатдан огоҳлантириди.

Ислом Нури

Омонат Сиротнинг бир томонида туриб олиб, ундан ўтаётган ҳар бир кишидан ўз ҳақ-хуқуқларини талаб қиласди. Шундай экан, омонат ва раҳм (қариндошлиқ) хусусида Аллоҳдан қўрқингиз!!

Раҳим нималигини биласизми?!

Бу замонамизда раҳмни (қариндошлиқ алоқасини) узиш одат тусига айланиб қолмоқда!! Қасамки, ўғил отасидан ва онасидан алоқани узиб юборганига гувоҳ бўлмоқдамиз.

Мусулмон кишини кўрасизки, масjidга қатнайди. Бироқ, яқинлари билан умуман алоқани узган. Ота-онасининг ҳолидан хабар олмайди, амакиси ва тоғасини, аммаси ва холасини хорлайди. Кейин яна қариндошларим мен билан алоқа қилмайди, шунинг учун табиийки, мен ҳам улар билан алоқани узганман, дейди. Бу нарсани ўзаро манфаатлар ва борди-келдилар алмашуви дейилади, силаи раҳм деб аталмайди. Ҳақиқий силаи раҳм деб сиздан алоқани узганларга алоқа қилишга айтилади.

«Саҳиҳайн»да Абу Хурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтдилар: «**Аллоҳ таоло халқларни яратиб, фориғ бўлгач, қариндошлиқ алоқаси ўрнидан турди. «Нима истайсан?», деди. «Мен алоқани узишдан Сендан паноҳ тиловчи мақомида турдим», деди. «Хўп, сени боғлаган одамни (Ўзимга) боғлашимга ва сени узган одамни (Ўзимдан) узишимга рози бўласанми?!», деди. «Ха, эй Роббим!», деди. «Унда шу нарсани сенга ато этдим», деди».**

Кейин Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам дедилар: «**Агар истасангиз, Аллоҳнинг мана бу сўзларини**

ўқинглар:«Агар (иимондан) юз ўғирсангизлар, яқин-ки, сизлар Ерда бузғунчилік қилурсизлар ва қариндош-уруғларингиз (билин ҳам алоқаларингиз)ни узурсизлар! Ундай кимсаларни эса Аллоҳ лаънатлагандир, бас уларнинг (қулоқларини панд-насиҳат әшитишдан) кар, күзларини эса (Тұғри йўлни кўра олмайдиган) кўр қилиб кўйгандир» (Муҳаммад: 22-23). (Бухорий: №7502, Муслим: №2554).

Эй мусулмон! Эй Сиротдан ўтиш машаққатини ҳис қилган мўмин биродар! Кел, ҳозироқ пешонангни ерга қўй, Аллоҳ учун сажда қил.. Отангнинг қўлларини ўп, онангнинг қўлларини ўп.. Амма-холаларинг, амаки-тоғаларинг билан алоқани тикла.. Қариндошлик алоқасини узма.. Зотан, Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам: «(Қариндошлар билан алоқани) **узувчи жаннатга кирмайди**», деб айтганлар (Бухорий: №5987, Муслим: №2556).

«Саҳиҳайн»да Абу Хурайра розияллоҳу анхудан ривоят қилинган ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтганлар: «**Ким ризқи мўл-кўл қилинишини ва умри узайтирилишини истаса, силаи раҳм (қариндошлари билан алоқа) қилсин!**» (Бухорий: №5985, Муслим: №2555).

Шу ерда бир савол ўртага чиқади:

Агар сиз айтгандек қариндошлар билан алоқа қилайлик десак, номахрамлар ўртасида аралашиш ва баъзи гуноҳлар ҳам содир бўлиши хавфи бор. Шундай бўлишидан қочиш учун алоқа қилмай қўйсак бўладими?

Жавоб: Алоқани узиш икки турли бўлиб, бири дунё учун, иккинчиси

охират учун узишдир. Агар қариндошлар билан алоқани дунё туфайли узсангиз, бу Аллоҳ ва Расули ҳаром қилган узиш бўлади. Аммо, агар қариндошлар билан динингизни деб алоқани узишга тўғри келса, масалан, улар билан борди-келди қилиш иймонингизни заифлашишига сабаб бўлса ва уларда сизга таъсир ўтказиши мумкин бўлган маъсиятлар бор бўлса, сиз уларга ҳикмат билан насиҳат қилган, чиройли йўллар билан тушунтиришга ҳаракат қилган ва ўнлаб марта баҳс-мунозара қилган бўлсангиз, бироқ улар қабул қилишмаган бўлса, у ҳолда сиз ўз динингиз ва аҳли-оилангизга фитна етишидан қўрқиб, алоқани узсангиз зарари йўқдир, аксинча, бундай алоқа узиш учун Аллоҳнинг ажрига ҳам эришасиз. Аллоҳ сизнинг ниятингизни яхши билади. Бунга мисол қилиб, Табук ғазотидан қолиб кетган уч киши ҳақидаги ҳадисни келтириш мумкин. Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам асҳобларини ва ҳатто уларнинг ўз аҳли-аёлларини ҳам улардан алоқани узишга буюрдилар (Табук ғазотидан қолиб кетган Каъб ибн Молик ва унинг икки шериги ҳақидаги ҳадисни Бухорий (№4418) ва Муслим (№2769) ривоят қилганлар). Бу дин учун ва охират туфайли алоқа узиш туридан бўлиб, киши бунинг учун ажру-савобга эришади.

Учинчи: Сиротдан охири бўлиб ўтадиган киши ким?

И мом Муслим Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анхудан ривоят қилинган ҳадисда Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи ва саллам айтадилар:

«Жаннатга охири бўлиб бир киши киради. У Сирот устида гоҳ юриб, гоҳ қоқилиб, гоҳ ўт уни домига тортиб, шу ҳолда ўтиб келади. Ундан ўтиб олгач, ортига қайрилиб қараб: «Мени сендан қутқарган Зот буюkdir. Аллоҳ менга аввалгилару охиргилардан бирон кишига бермаган неъматини берди»,

дейди. Шунда унга узоқдан бир дарахт қўрсатилади.

«Эй Роббим, мени ўша дарахтга яқинлаштирсанг, соясида ўтирсам ва сувидан ичсам», дейди. «Эй одам боласи, agar уни сенга берсам, Мендан қайтиб бошқа нарса сўрамайсанми?», дейди Аллоҳ азза ва жалла. У: «Йўқ, эй Роббим (бошқа нарса сўрамайман)», дейди ва бошқа ҳеч нарса сўрамасликка ваъда беради. Банда ўзи сабр қилолмайдиган нарсани кўраётгани учун Робби унинг узрини қабул қиласи ва уни ўша дарахтга яқинлаштиради. Банда дарахт соясида ўтириб сувидан ичади. Кейин унга бундан-да чиройлироқ бир дарахт қўрсатилади. Шунда у: «Эй Роббим, мени бунисига ҳам яқинлаштирсанг, соясида ўтирсам ва сувидан ичсам. Сендан бошқа ҳеч нарса сўрамайман», дейди. «Эй одам боласи, ҳалигидан бошқа нарса сўрамасликка ваъда бермаганмидинг? Агар ҳозир сени бу дарахтга ҳам яқинлаштирсанг, Мендан яна бошқасини ҳам сўрарсан?», дейди. У бошқа нарса сўрамасликка аҳд беради. Сабри етмайдиган нарсани кўраётгани учун Робби унинг узрини қабул қиласи ва уни ўша дарахтга яқинлаштиради. Банда унинг соясида ўтиради ва сувидан ичади. Кейин жаннат эшиги олдида унга аввалги иккисидан ҳам чиройлироқ бир дарахт қўрсатилади. «Эй Роббим, мени бунга ҳам яқинлаштирсанг, соясида ўтирсам ва сувидан ичсам, бундан бошқа нарса сўрамайман», дейди банда.

Шунда Аллоҳ: «Эй одам боласи, бошқа нарса сўрамайман, деб ваъда бермабидинг?», дейди. Банда: «Ха, шундай қилгандим. Эй Роббим, шуни ҳам бергин, кейин бошқасини сўрамайман», дейди. У сабри етмайдиган нарсани кўраётгани учун Робби унинг узрини қабул қиласи ва уни ўша дарахтга

яқинлаштиради. Банда дарахтга яқинлашгач, ахли жаннатларнинг товушларини эшишиб қолади ва: «Эй Роббим, мени ҳам жаннатга киргизсанг», дейди. «Эй одам боласи, нима қилсам сўрашни бас қиласан, бутун дунёни ва унга қўшиб яна шунчасини берсам рози бўласанми?», дейди Аллоҳ. Банда: «Эй Роббим, Сен оламлар Робби бўла туриб менинг устимдан куляпсанми?», дейди...

Шу сўзларни айтиб, Ибн Масъуд кулдилар ва «Нима учун кулаётганимни сўрамайсизларми?», дедилар.

«Нима учун куляяпсиз?», дейишиди. «Чунки, Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам ҳам ҳудди шундай кулгандилар. Асҳоблар: «Нима учун куляяпсиз, ё Расулуллоҳ?», дейишганда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва саллам: **«Банданинг: «Сен оламлар Робби бўла туриб менинг устимдан куляпсанми?» деганида Аллоҳ Роббул оламийн кулгани учун»,** дегандилар.

... Аллоҳ бандага: «Сенинг устингдан кулмайман. Лекин Мен хоҳлаган ишимни қилишга қодирман», дейди» (Бухорий: №6571, Муслим: №187).

Тўртинчи: Нажот борми?

Нажот бир неча калималардадир..

Аллоҳ таолонинг бу дунёда ҳам Сироти (йўли) бор, охиратда ҳам Сироти бор. Ким бу дунёда Аллоҳнинг Сиротида – ҳақ йўлида устивор ва барқарор тура олса, Аллоҳ охиратдаги Сиротида унинг қадамини сабит қиласди, у банда Аллоҳнинг охиратдаги Сиротида ҳам

Ислом Нури

тойилмайди. Ҳар бир мўмин киши намозининг ҳар бир ракъатида «Иҳдинас-сиротол-мустакийм» (бизларни Тўғри Йўлга йўллагин) деб дуо қиласди. Мана шу сирот-йўл Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг йўллариdir. Сиз мана шу йўлни лозим тутинг ва шу йўлда сабитқадам бўлинг.

Аллоҳ йўлидаги дўстим!

Неки тўғриликка муваффақ этилган бўлсан, ҳаммаси Аллоҳнинг ёлғиз Ўзидан, неки хато, унутиш содир бўлган бўлса, бари ўзимдан ва шайтондандир, Аллоҳ ва Расули ундан покдир. Мен устидан сизлар жаннатга ўтиб оладиган, ўзи эса жаҳаннамга улоқтириладиган кўприк бўлиб қолишдан, сизларга насиҳат қилиб, ўзимни унутишдан Аллоҳдан паноҳ сўрайман.

Эй Аллоҳ, Пайғамбаримизга, у зотнинг аҳли ва асҳобига саловоту саломлар йўллагин.

2011 йил 29-декабр